

HUSITSTVÍ VE VLASTNÍ VÝPOVĚDI

Výstava historické společnosti pro aktualizaci odkazu české reformace - VERITAS

6. září – 31. října 2015, výstavní chodba muzea

Úkolem a cílem společnosti VERITAS je studovat dějiny církví české reformace, poznatky a stanoviska k nim vhodnou formou publikovat a rozvíjet podněty české reformace pro současnost. Pracujeme v těchto oborech:

Historické bádání v oboru dějin křesťanské církve s přihlédnutím k české reformaci.

Bádání v oboru rodopisném se zaměřením na významné rody protestantské minulosti.

Předávání výsledků badatelské práce zájemcům včetně mladé generace (výstavy, přednášky, pracovní soustředění aj.).

Zabýváme se též aktuálními kontroverzními otázkami naší současnosti (například problematika mariánského sloupu v Praze na Staroměstském náměstí, hodnocení deklarace Dominus Iesus, připomínkováním obsahu učebnic pro základní školy s ohledem na duchovní a náboženská témata z pověření Ekumenické rady církví v ČR, atd.)

Zaměření společnosti VERITAS je interkonfesijní, ekumenické. Společnost VERITAS nepodléhá žádné církvi ani náboženské společnosti. To ale samozřejmě nevylučuje, že by její členové nemohli být členy některé církve nebo náboženské společnosti.

Více informací o poslání společnosti najdete na stránkách veritas.evanget.cz

PUTOVNÍ VÝSTAVA

HUSITSTVÍ

VE SVÉ VLASTNÍ VÝPOVĚDI

Zvláštnost této malé expozice spočívá v tom, že nehovoří o husitství kladně ani záporně. Pouze poslední čtyři vyjádření znamenají také hodnocení historických událostí z hlediska potomků. V několika ucelených, chronologicky seřazených okruzích vypovídá husitství, historický základ české reformace, o sobě samém. Hovoří autentickými texty autorů nebo celých skupin různého zaměření bez jakéhokoli dalšího komentáře. Pozorný návštěvník výstavy je takto vtahován do děje a veden k naléhavému osobnímu, kritickému i vnímavému zamyšlení. Nejde přitom pouze o otázku zkoumání dávné minulosti, ale především o problematiku žhavě současnou. Víme, jaké zkušenosti a podněty vnášíme či můžeme vnášet jako země staletých evropských tradic do nových forem tohoto společenství států a národů?

Autorem výstavy je:

VERITAS, historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace

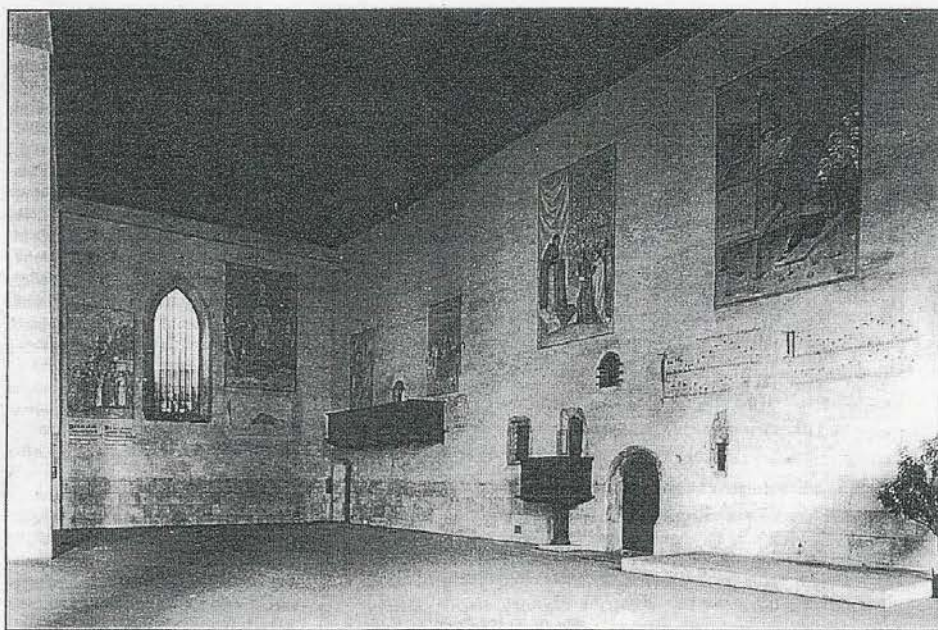

veritas.evangnet.cz

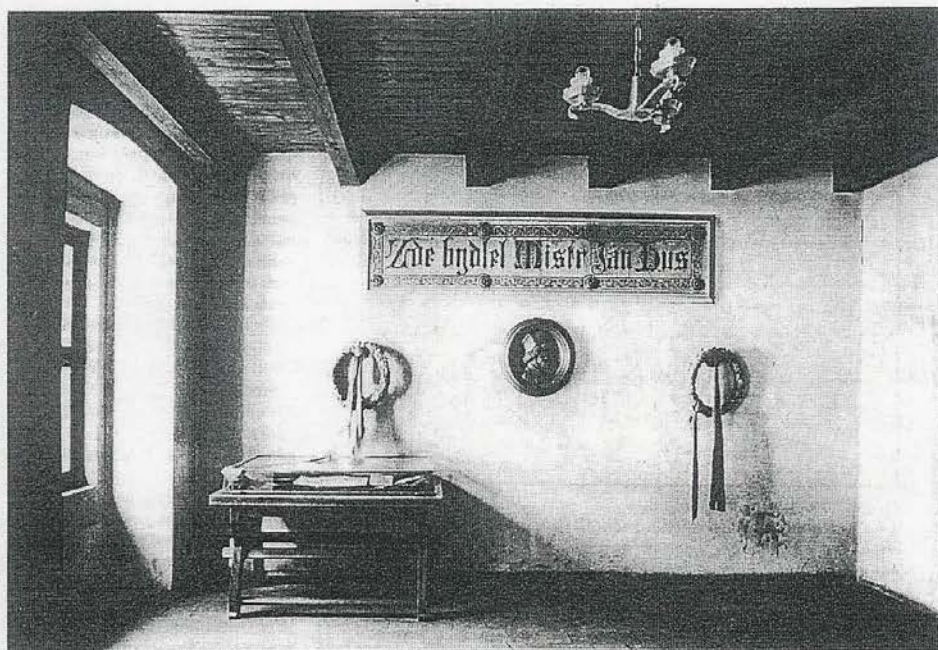

Audio úvod k výstavě na MJH.DACICKO.CZ

MISTR JAN HUS

Interiér Betlémské kaple, dnešní stav po přestavbě

*Od r. 1402 Hus přebýval v domě kazatelů a studentské koleji při Betlémské kapli.
Dnešní stav jeho světničky*

Já, Hanuš z Milheimu, v prozíravé úvaze a z touhy po spáse své duše a po duchovním nasycení mnohých křesťanů si uvědomuji, že v městě pražském je sice mnoho míst zřízených k bohoslužbám, avšak ta jsou většinou vyhrazena pro mnohé jiné posvátné úkony, takže tu není jediného místa zvláště určeného přednostně ke kázání božího slova; ba naopak, jak bylo velmi často a bezpečně zjištěno, obzvláště kazatelé obecného českého jazyka jsou nuceni tlouci se po domech a skrýších, což je nedůstojné.

Pohnut tedy touto úvahou a velmi naléhavě povzbuzen k tomu, abych se postaral o rozmach svatého kázání...rozhodl jsem se nikoli nějakým poblouzením nebo neprozřetelně, nýbrž se zdravým rozumem a po rozvážné a pečlivé úvaze zřídit novou kapli...

Rozhodl jsem se, aby se tato kaple jmenovala Betlém, což se vykládá „dům chleba“, neboť mám za to, že se tam má sytit obecný lid a Kristovi věrní chlebem svatého kázání...

Dáno v Praze léta Páně 1391, 24 dne měsíce května.

(Ze zakládací listiny Betlémské kaple)

Pravda Kristova učení zůstává na věky a nepravda ji nemůže zničit.

(Jan Hus, Výklad žalmů, 1405)

Mistr Jan Hus káže v kapli Betlémské; reprodukce dřevolezu z díla Ulricha Huttlera: *Processus consistorialis martyrii Jo. Huss* . . . 1525.

Já, Jan Hus z Husince, mistr svobodných umění a hotový bakalář svatého bohosloví na vysokém učení pražské univerzity, kněz a kazatel potvrzený při kapli zvané Betlémská, svěřuji toto své odvolání Ježíši Kristu, soudci nejspravedlivějšímu, který spolehlivě zná, obhajuje a soudí, činí zřejmou a odměňuje spravedlivou při každého člověka.

(Z Husova odvolání ke Kristu 18. října 1412)

[Faded handwritten text in a Gothic script, likely a manuscript page.]

Husova píseň Králi slavný, Kriste dobrý

[Handwritten text in a Gothic script, likely a manuscript page.]

Autograf M. Jana Husa

Je zřejmé, že tak jako kněz, který hodně přijímá pod obojí způsobou, nepřijímá bez příčiny, tak také zbožný laik může dovoleně přijímat, ježto pro oba platí totéž zdůvodnění přijímání těla a krve.
 (Jan Hus, O krvi Kristově pod podobou vína, 1414)

Předkládám posluchačům otázku: zda zákon Ježíše Krista, pravého Boha a pravého člověka, sám o sobě postačuje ke správě bojující církve?...

Zákon Kristův bez přimíšení lidské tradice postačuje spravovat Kristovo lidství spolu se všemi jeho učedníky...

Zákon navíc přidáný k zákonu Kristovu je buď v něm zahrnut nebo k němu nenáleží nebo je s ním v rozporu. Je-li v něm zahrnut, pak ten, kdo jej vyhláší, nepřidává nový zákon, nýbrž jej vyhláší po způsobu učitelů, kteří Kristův zákon vykládají. Je-li však přidáný zákon v rozporu s Kristovým zákonem, je nade vši pochybnost bezprávný...

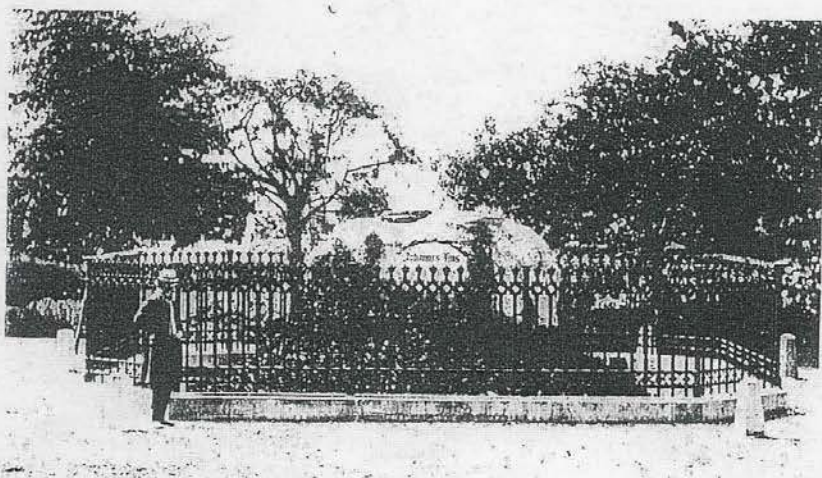
Z uvedeného vyplývá, že je nemožné sjednotit církev, spravovat království, prospět lidu a kohokoliv uspokojit, nestane-li se tak především skrze zákon Pána Ježíše Krista...

(Jan Hus, O postačitelosti Kristova zákona, 1414)

JISKRY Z KOSTNICKÉ HRANICE

Přišel pak na popraviště, poklekl, a rozepjav ruce a zdvihnuv oči k nebi, velmi zbožně se modlil žalmy a zvláště: „Smiluj se nade mnou, Bože“, a „V tebe, Pane, jsem doufal“, „V ruce tvé, Pane“, opakuje verš, takže ho okolo stojící slyšeli modliti se vesele a s tváří radostnou... Někteří pak laikové tam stojící říkali: „My nevíme, které a jaké věci dříve činil nebo mluvil, teď však vidíme a slyšíme, že svatá slova se modlí a mluví.“....

(Petr z Mladoňovic, Zpráva o Mistru Janu Husovi v Kostnici, 1416)

19. Husův a Jeronýmův pomník v Kostnici

Foto: D. Hochová, Praha

18. Jeroným Průzký před hranicí
Z leningradského rukopisu Richenthalovy kroniky

Foto: St. fotoměřický ústav

18. M. Jeroným Průzký před hranicí
(Z leningradského rukopisu Richenthalovy kroniky)

Přístupme nejprve k vyprávění o šlechtném mistru Janu Husovi, kazateli evangelia, jehož život mnozí znáte. Dovolávám se proto vašeho svědectví, že byl ve svém obcování i v kázání pravdomluvný a přeslavný... Jeho věrné učení a zvěstování evangelia zaznívá stále nejen po celých Čechách a na Moravě, nýbrž bezmála po vší církvi... Myslím, že dobře víte, co všechno v Kostnici vytrpěl, sotvaže tam byl jat zástupem ozbrojenou. Bylo by příliš dlouhé o tom všem vyprávět..

Mistr Jeroným byl vězněn přes jeden rok ve velmi krutých žalářích a v těžkých řetězech, s nohama i s rukama v kládě anebo spoután okovy a řetězy... Potom i jemu vložili na hlavu papírovou čepici pomalovanou červenými čerty, podobně jako učinili mistru Janovi svaté paměti, a odvedli ho na smrt... Protože vyznal před lidmi pravdu v takovém ponížení a v tak potupné smrti, dostalo se mu po smrti povýšení v slávě Boha Otce.

Co mám říci o jiných pěti bratřích, blahoslavených v Kristu? Času se nám nedostává, ale mnozí z těch, kdo se s nimi důvěrně stýkali, vědí, že jejich život byl čistý, pokorný, dobrovolně skromný, chudý a v duchu evangelia, nevinný a holubičí. Byli zajisté „prostí a přímí, báli se Boha a varovali zlého“.

(Jakoubek ze Stříbra, z kázání, asi r.1416)

Celkový pohled na Kostnici v době Husova pobytu. Dřevoryt z díla Hartmanna Schedela Liber Chronicarum.

Žádné místo nebo lidská volba nedělá člověka údem svaté církve obecné, nýbrž božské předurčení, a to se vztahuje na každého, kdo vytrvale následuje Krista v lásce.

Z toho, co již bylo uvedeno, předně vyplývá, že jediný Kristus je hlavou církve obecné, která není částí žádné jiné...

(Jan Hus, O církvi, 1413)

Mistr Jan Hus, v naději slůha Boží, všem věrným Čechům, jenž Pána Boha milují a budú milovati, žádost svú vzkazuje, aby Pán Bóh dal jim v své milosti přebývati i skonati a v radosti nebeské na věky přebývati. Amen.

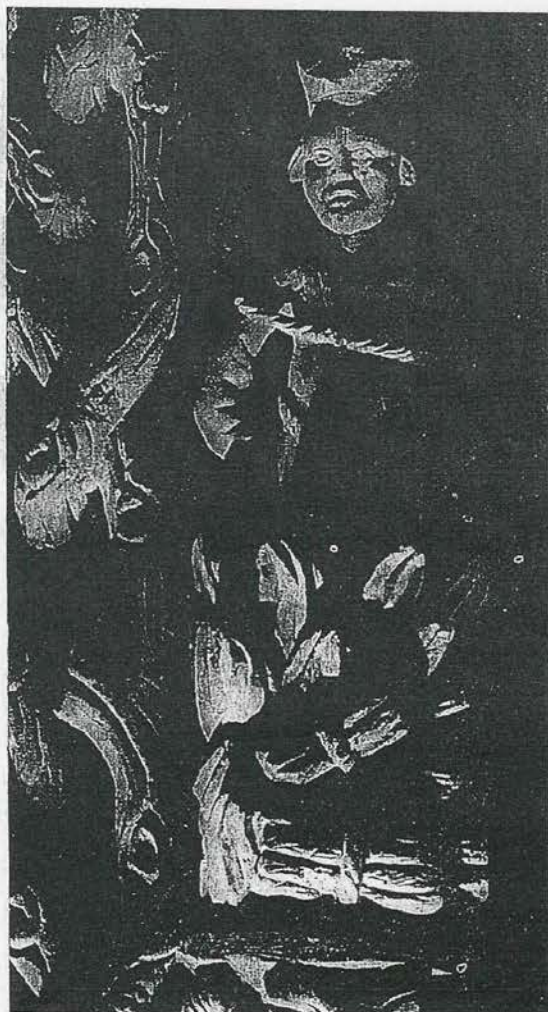
Věrní a v Bohu milí páni a panie, bohatí i chudí! Prosim vás a napomínám, aby Pána Boha poslúchali, jeho slovo velebili a rádi slyšeli a plnili. Prosim vás, aby pravdu Boží, kterouž sem z Božíeho zákona psal a z řečí svatých kázal a psal, aby se té drželi....

Také prosím, aby se milovali, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli.

(Jan Hus, Z dopisu přátelům v Čechách, Kostnice, 10.června 1415)

Bohoslužba svátku Husova v kancionále z r. 1590.

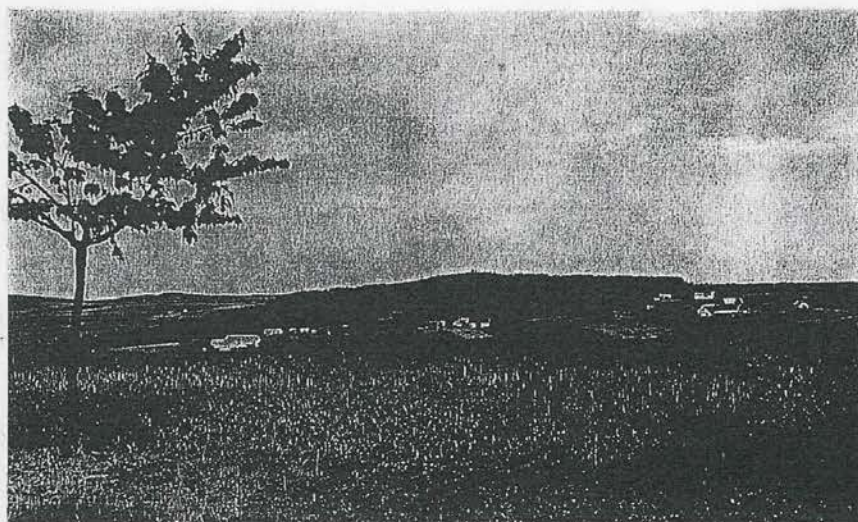

Husova soška z rámu tábořského znaku

Původ a podnětná příčina toho, že se sešli, bylo přijímání pod obojí způsobou v kraji bechyňském. Neboť když bylo svrchuřečené přijímání v mnohých krajích Čech a Moravy od věrných kněží vyhlášeno, beze zření na zatvrzelost protivného kněžstva, které všechny takto přijímající prohlašovalo za kacíře, přesto se den ode dne nejsvětější přijímání těla a krve v lidu podivným způsobem vzráželo, neboť lidé věděli, že je to pravda evangelická... Proto kněží s lidem s nimi sdruženým chodili na vysokou horu, velikou planinou ozdobenou, a postavili na jejím vrcholu stan z lněných pláten na způsob kaple. A sloužíce v něm služby boží, velmi zbožně občerstvovali lid tam se shromažďující bez zabraňování onoho přijímání velebnou svátostí oltářní. A dokonavše je a složivše plátěné stany, vraceli se domů. A té hoře dali jméno Tábor a ti, kdož na ni chodili, byli nazváni tábory...

Potom léta Páně 1420 v měsíci září táborský lid na Hradišti, nechťeje býti bez hlavy a bez duchovního představeného, svorně zvolil Mikuláše z Pelhřimova, kněze a bakaláře umění, za svého biskupa neboli staršího, aby ho všichni jeho kněží uznávali za představeného a aby nikdo nekázal lidu slovo boží, leda se svolením toho biskupa, i aby s ostatními biskupy věrně rozděloval peníze obce podle potřeby každého bratra, jak by se mu uzdalo.

(Vavřinec z Březové, Husitská kronika – o počátku Tábora)

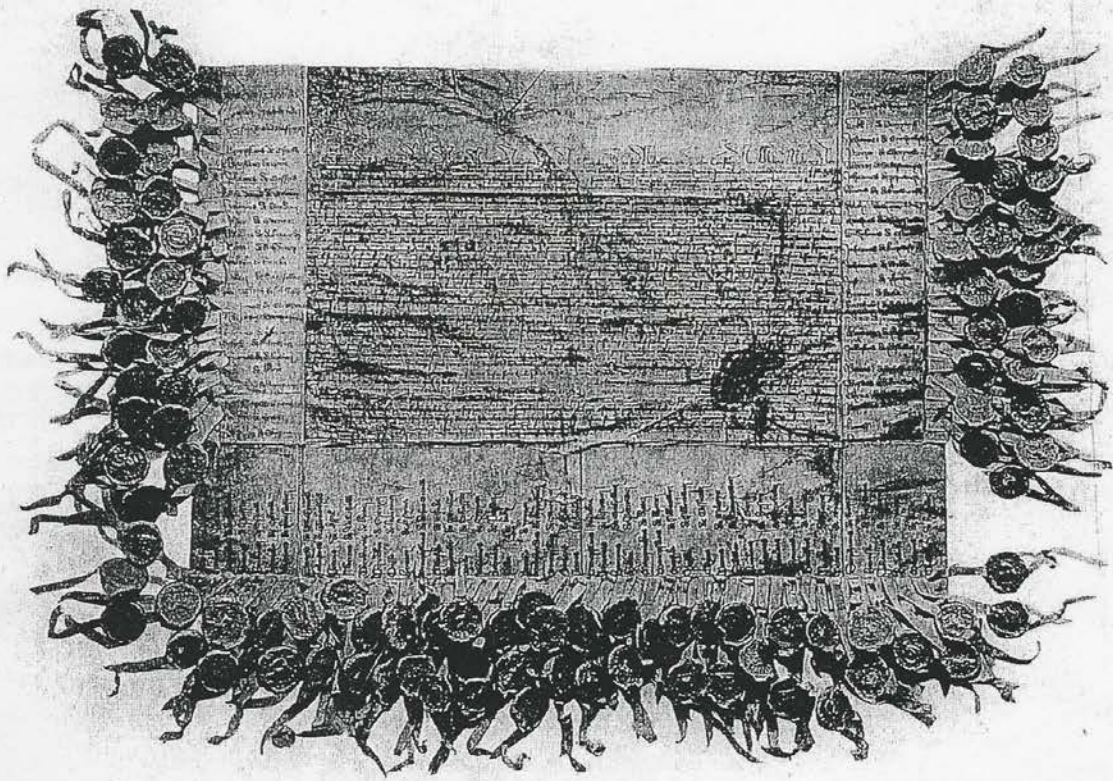

46. Hora Tábor u Nemějc na Bechyňsku

Foto: Jiřískovo muzeum, Praha

My obec na Bzie hoře sebraná, v naději ducha Ježíše Krista shromážděná, v neděli po svatě Ludmile nyní: všem věrným Božím milým s námi spasenie, pokoje, jednoty, lásky a pravdy u viere neporušené v Ježíši Kristu až do smrti žádajice.... Prosíme vás pro Pána Boha a vaše spasenie, aby s námi se všemi v sobotu na den svatého Jeronyma jednostajně ráno se sešli a sebrali u Křížkov na úlehlech na Benešovské silnici na té hoře za Ládvím ku Praze jedúc, k jednotě božské o svobodu zákona božieho a prospěch spasitedlný a počestné dobré všeho královstvie, aby úrazové a pohoršenie zjevná a rozdielové byli staveni a kaženi s pomocí Pána Boha, krále, pánov, rytieřov a panoší, i vše obce křest'anské. Dán na Hoře, v neděli po svatě Ludmile etc (17. září).

(Z svolání na hoře Bzí 17.září 1419)

97. Protest české a moravské šlechty proti upálení Husova

Foto: Orbis 01, n. p., Praha

Na každý den se volá ku pokání Praha,
 a nechce se obrátiti! Ninivé obrátilo se
 k hlasu jednoho dne, a Praha mešká
 obrátiti se a náramně jest veliká hříšnice,
 kteréžto Pán mnohá slitování otvírá a
 nechce, by zahynula s lidem. Protož
 přestaň, Praho, a obrať se a číň pokání,
 aby hněv Páně mohla ukrotiti, svlekúci
 s sebe život zhovadilý starý a šelemný.
 (Jakoubek ze Stříbra, Výklad na
 Zjevení sv. Jana, 1420-1423)

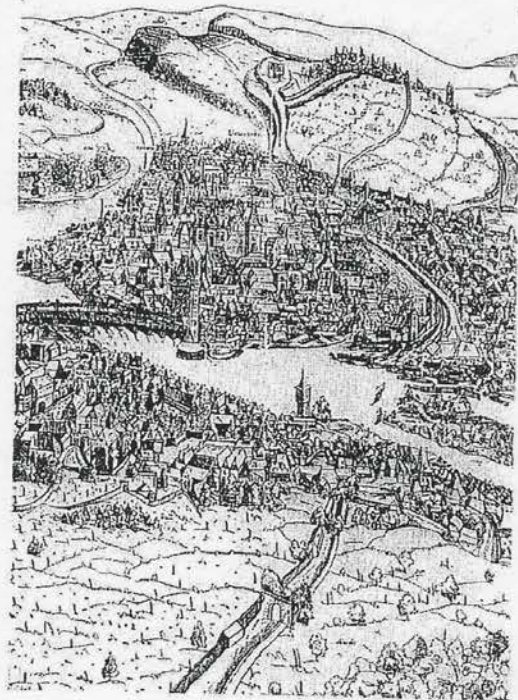

Foto: Ústřední archiv hl. města Prahy

38. Újezd, Staré Město a Vilková hora
 (Z Prospektu J. Košla a M. Petra z Annaberku z r. 1562)

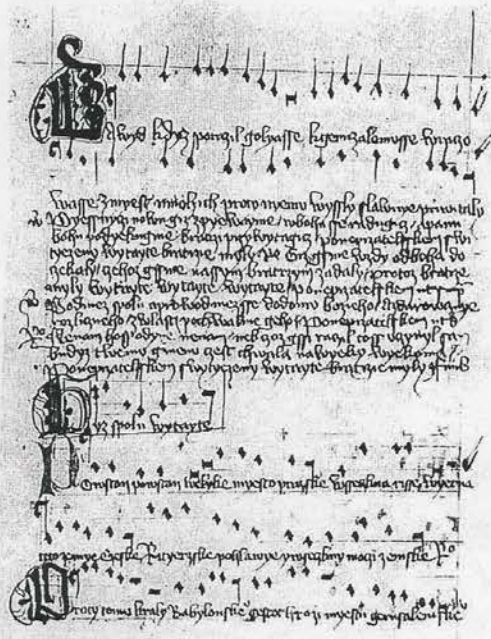

Foto: J. Aufrík, NUR, Praha

33. Poutání, poustání, veliké město Pražské
 (Z kancionálu Jiřebnického)

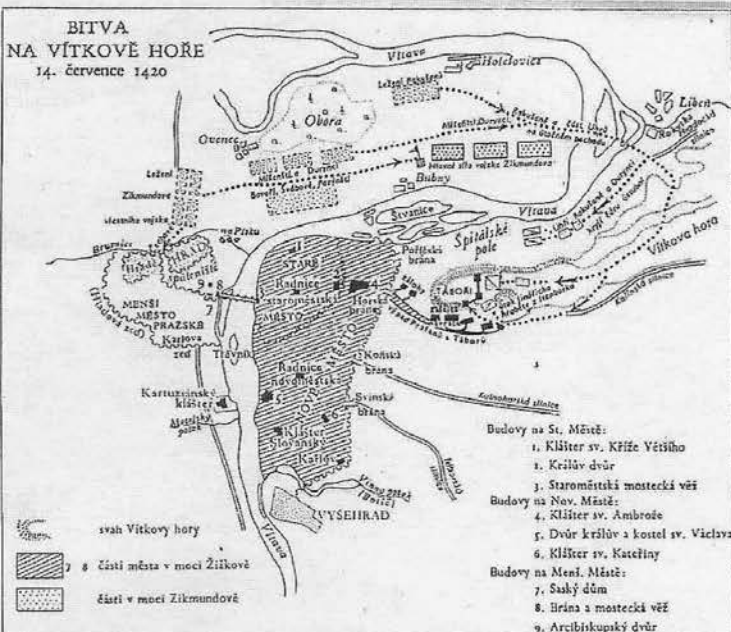
OBRANA PROTI KŘIŽÁKŮM

26. Vhazování husitů do zacht v Kutné Hoře (z Kamenického hradiště) Foto: Miroslav Vorel, Kutná Hora

Responsum se videtur nuncius hinc venisse prima hora...

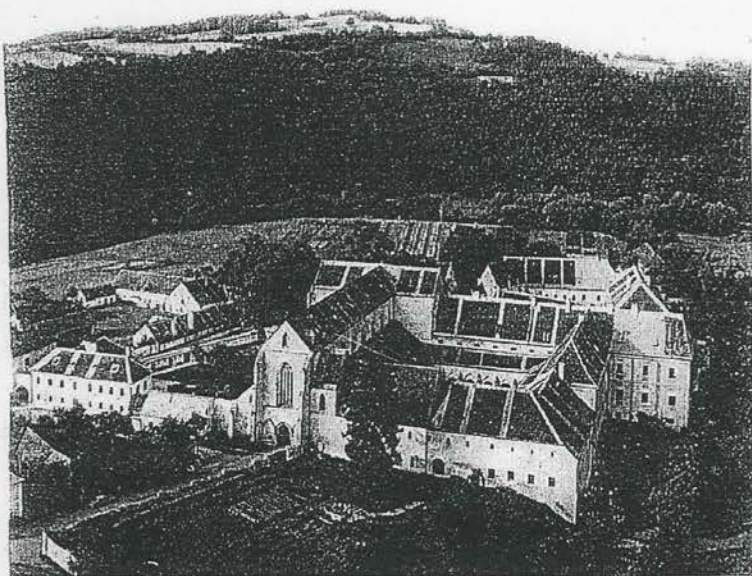
Ktož jsú Boží bojovníci a zákona jeho,
prostež od Boha pomoci
a úfajte v něho,
že konečně vždycky s ním svítězíte.

Kristus vám za škody stojí,
stokrát více slibuje;
pak-li kdo proň život složí,
věčný mieti bude;
blaze každému, ktož na pravdě sende.

Tenť Pán velíť se nebáti
záhubci tělesných,
velíť i život složití
pro lásku svých bližních.
(Začátek bojové písně táborů)

Není-li tedy lidský tvor a nebyl-li kdy, kdo by zdolal a pokořil pravdu, nadarmo se snažíš, smrtelný vladaři, se svými pomíjejícími knížaty usmrtit nezhasitelnou a nesmrtelnou pravdu, jež má za svého tvůrce a obhájce Boha. Naplněn vírou vám oznamuji, že jediná jiskřička pravdy, kterou máme a pro níž s vámi svádíme při, má větší moc nad všechny lidské syny svou silou, vážností a důstojností... A tak pro toto jediné po vzoru apoštolů snášíme ve všem příkoří, ale neoddáváme se úzkosti, ocitáme se v nesnázích, ale nejsme zrazováni, snášíme pronásledování, ale nejsme opuštěni; jsme ponížováni, ale nekolísáme, jsme zavrhováni, ale nehyneme, denně jsme posíláni na smrt, k porubání, pod meče a do plamenů, do pout a do všech tělesných nebezpečností, a přece vzdáváme díky.

(Petr Payne, před králem Zikmundem v Bratislavě, 1429)

Zlatá Koruna – příklad opevněného kláštera

Milý Bože, škoda těch Čechuov
a statečných bojovníkuov o Tvojoj
svatý zákon! Račič se nad nimi
nade všemi smilovati. Amen.

(Starý Letopisec)

Pavéza s obrazem Davida a Goliáše

86. Boj husitů s křižáky
(z Jenského kořestu)

Foto: St. fotografický ústav

Milostěj a zdatarú Džge a Pana Boga

*Wssmoganiyygo, swarjnyrofe a przycewyse oftrygum
 bystic stalc oglašfene a dainodne hruady a zabona do.
 3780. Neypriwe abyprom blawni (bojnyy swobodni dalj
 wykazany) fofšny žadnego miffa ucwymlánmagize a
 to rofyryš brydyš mla przygimagine, o kullecywne ylniŝ
 a dzyšl. potom y ginc kromi wedŝ a byŝl. Druge
 a wygymie uelb a krew pawia naŝŝego Ježíŝe Křyŝta Bo.
 ŝa wŝsmoganiyygo rŝpoygln przygimati, o bazni swa:
 wyženštrjny a dponštrwoŝŝi bŝarjny y mladni, dilly gned
 yokŝŝni a potom wjdy bytky žadnygo oŝob nerwymni
 gny. ge. ŝdomy nadejy mŝliŝy a pndiŝ. Negrwymie wne
 duŝl kŝdy teyden, Čeŝŝŝy a brygme kduzŝŝero
 przywedeŝy a wvedŝy křivotni Byna (bojnygo Pana Bogi
 křyŝta, a křivotni Appoŝtoŝkerni a nadamj ginc, a
 ždony smatokŝy pŝŝŝny rŝŝŝy a zkaŝyŝy ŝ pomocy bojy
 Bymte a brygme dami nŝŝŝŝe napŝjed y hroŝobu bry:
 ŝy bmytedŝre y wŝŝedniy ŝtamomaty rŝŝŝy abazy.
 ŝ. Potom na kraliŝ, na knižatow y na panijŝ na ŝla:
 ŝtanow, na ŝimeŝniyŝy narobotŝyŝy y narofŝŝy
 byden, mŝyŝŝeŝy y žeŝŝŝy goŝcalnj. pokolnj žad:
 nyŝ oŝob nerwymniŝyge, wŝtrjŝy ani ŝcladyŝy a wjdy
 dponomy Pana Boga wŝsmoganiyygo a kŝdyŝy twiŝŝe
 ŝŝŝow ŝa křyŝtkŝŝŝobu brygŝŝŝy y fangŝ, dŝŝŝy a ginc
 kŝŝŝŝywe meŝŝy y pŝŝŝy, nerŝŝŝŝy ginc pomŝŝŝyŝy. ŝa:
 gŝŝŝy ŝramŝŝy, fofŝy žadnego nerwymniŝy, aniŝ ŝŝŝy.*

Žižkova soška z rámu táborského znaku

Žižkův vojenský řád

Foto: V. Thuný, Tábor

92. Petel pojní obce táborské

Kdyby papež a jeho kněží milovali poctivě a zbožně křesťanskou víru, sami by vzali knihy svatého Písma a přišli by k nám a zápasili by s námi zbraněmi ducha, jež jsou slovo boží. A toto byla často naše velká touha, jejížhož splnění, budiž žalováno Bohu všemohoucím, nemohli jsme dosud nijak dosíci....

Chceme také, abyste věděli, že o nás tvrdí mnoho hrubých a velikých lidí, že prý zabíjíme každého, muže, ženy i děti. Ale to není pravda, leda bychom páchali takové věci proti své vůli, když se mužové mocí staví proti nám a když k nám přicházejí s úmyslem nás zničit. Tu se totiž bráníme, a kdo se vydává v toto nebezpečí, má z toho škodu.

Byli bychom nicméně rádi, kdyby již mezi vámi a námi přestala ona plenění a zabíjení a krveprolévání a kdyby byla zabezpečena svatá a božská jednota...

Dáno roku 1431 po narození Pána našeho Ježíše Krista v prvním týdnu po svatém Martinu.

Tento list jest vám poslán z celé země české.
 (Z Tábořského manifestu, 1431)

HUSITSKÝ PROGRAM

81. J. Hoefnagel: Čáslav r. 1617

Foto: J. Andrlík, NUK, Praha

C 5 HUSITSKÝ PROGRAM

My, purkmistři, konšelé i obce Velikého a Nového měst Pražských; Konrad, Boží milostí arcibiskup kostela Pražského a papežské stolice legát; Oldřich z Rožmberka, Čeněk z Vartemberka..., s jinými pány, rytíři, panošemi, městy i obcemi, k zákonu Božiemu a k nám příchylnými, vyznáváme tímto listem obecně všem, ktož jej uzrie nebo čtúce uslyšie, že... učinivše a svolavše sněm obecný České země, všichni vespolek za jeden člověk na tom sněmu se ustanovivše v takúto smlúvu a v jednotu vnikli sme a vstúpili, i mocí tohoto listu vnikujem a vstupujem:

abychom těchto pravd božských dolepsaných svornú myslí a vši naši snažností hájili a bránili..kterýchžto pravd rozum těmito slovy takto položen jest a oznámen:

Najprvé, aby slovo Božie po království Českém svobodně bez překazy od křesťanských kněží bylo zvěstováno a kázáno.

Druhé, aby velebná svátost těla a krve Pána našeho Jesu Krista pod oběma spůsobama chleba a vína všem věrným křesťanóm starým i mladým svobodně byla rozdávana, podlé jeho ustanovenie a přikázanie.

Třetí, že mnozí kněží a mnišie světským řádem panují nad velikým zbožím tělesným proti Kristovu přikázání a na překazu svému kněžskému úřadu a k veliké škodě stavu světského, aby takovým kněžím to neřádné panovanie odjato a staveno bylo, a aby podle Čtenie nám příkladně živi byli k stavu Kristovu a apoštolskému.

Čtvrté, aby všichni hřiechové zjevní smrdtelní a jiní neřádivé zákonu Božímu odporní, řádem a rozumně od těch, jenž úřad k tomu mají, v každém stavu byli stavováni a kázáni, a zlá a křivá pověst o této zemi České aby očištěna byla, tak aby se obecné dobré královstvie a jazyku českému dalo.

(Čtyři pražské články, z usnesení Čáslavského sněmu
7. června 1421)

HUSITSKÉ SMĚRY

Kristovu církev netvoří lidé proto, že mají církevní nebo světskou moc či důstojnost. Vždyť o mnohých vladařích a nejvyšších velekněžích a i o jiných lidech nižšího důstojenství víme, že od víry odpadli. Církev tvoří lidé, kteří mají pravé poznání a vyznání víry a pravdy.

(Mikuláš z Drážd'an, Apologia, 1415)

Každý křesťan má své živobytí dobývat prací. Lžou proto papežové a žebraví mniši, praví-li o sobě, že jsou nástupci apoštolů. Vždyť přece vidíme, že apoštolové pracovali s lidem. Ti však, kdo nepracují, ať také nejedí.... Kdo po nocích pracuje, hledaje svůj prospěch a nikoli to, na čem záleží Ježíši Kristu, nepopadne nic. Tak mám nyní strach, že my hříšníci snad nic nepopadneme. Práce nám jde nepatrně, ba skoro vůbec ne od ruky, když našeho hlasu nejsou poslušni v této antikristovské noci. Je to nejspíš způsobeno tím, že ještě nenastal den. Neboť za dne se objeví Kristus a hned jim dá veliký zdar. Noc je jistě úmysl zlý nebo nekalý. Z boží milosti však, ježto noc pominula a den se přiblížil, máme velikou naději. Neboť Kristus se začíná jaksí ukazovat svým věrným rybářům.

(Jan Želivský, kázání 19.dubna 1419)

Jejich hlavním původcem, hlasatelem a obráncem byl jeden mladý kněz z Moravy, vybraného nadání a nadmíru znamenité paměti, Martin, řečený Loquis podle výmluvnosti, protože neohroženě hlásal myšlenky nikoli doktorů, nýbrž své. A jeho hlavními pomocníky byli mistr Jan Jičín, Markolt, bakalář umění, Koranda a ostatní táborští kněží dříve jmenovaní.

(Vavřinec z Březové, Husitská kronika – zpráva o radikálních kněžích na Táboře)

Najvíce žádám na vás, abyšte mě slyšeli a pravdu Pána Jezukrista poznali, kterúž poznáte-li, vysvobodíte vás. Nic kvapně nečiňte, jakož již jsou někteří učinili. Nic netupte, doňadž nesrozumíte. Milost Pána Jezukrista buď s vámi! Amen.

Martin, vězeň Kristov pro čtenie a pro pravdu.

(Martin Húska-Loquis, z listu Píseckým, 1421)

Vyznávám z víry křesťanské, že ten chléb a víno, kteréž se vidí a láme, dotýká a zuby kousá i požírá a ve břicho jde a slove latině sacramentum, česky vyznamenání svaté věci, tak že ten chléb a víno, mrtvý a porušitelný, vyznamenává živý chléb a nápoj, totiž Krista Boha a člověka a tak jeho tělo a jeho krev, kteráž jest za mnohé na kříži vylitá.

...Ty věci znamenáné, tj. tělo a krev Kristova, dávají se a zůstávají v duších věrných lidí, kteříž hodně jedí chléb a těla Kristova a pijí hodně kalich krve Kristovy.

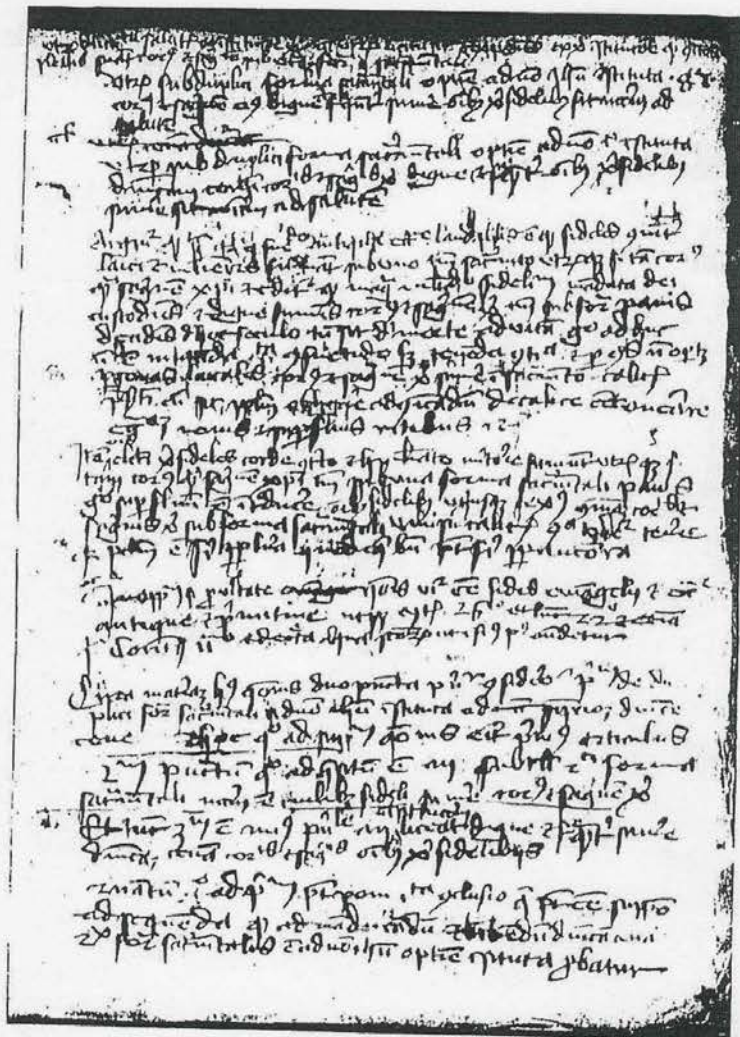
(Vyznání víry dobré a svaté paměti Petra Kániše o večeři Páně, o kterémž se praví a jistá zpráva dává, že by měl upálen býti pro vyznání pravdy Boží, 1421)

S kterýmižto svatými i já zuostávaje k nižádné potupě, ale do mé smrti velebiti chci tu předrahu svátost, s nimi vyznávám, že tu chléb zostává, jenž jest tu v pravdě a přítomně tělo Božie...

A koť by koli řekl,...že by to byl blud, což jest i napřed povědjeno, ten by starým svatým, plným Ducha svatého, i staré cirkvi svaté blud na tom připisoval a na tom sám blúdil.

A tak se skonává o velebné svátosti těla Syna Božieho vyznanie dobré paměti mistra Jakúbka Pražského.

(Jakoubek ze Stříbra, O velebné svátosti těla syna božího, 1427)

Autograf M. Jakúbka ze Stříbra

My však, v touze nastoupit královskou cestu, nejspolehlivější a bezpečnou, po níž jdouce nebudeme na věky zahanbeni, klademe za počátek a základ své pře i všeho, co řekneme nebo napíšeme, jakož i za konečné rozhodnutí ve všech obtížích, vynořujících se v hledání pravdy, zákon boží, Kristův způsob života i způsob apoštolský a prvotní církve, koncily a učitele na něm pravdivě se zakládající.

(Mikuláš z Pelhřimova, Vyznání a obrana Táborů, 1431)

Protož apoštol neučí tělesným bojóm, ješto je sami krvaví lidé umějie pro svár vésti a duše lidské v nich hynú na zatracenie, ale učí těm bojóm, ješto se v nich duše zachovávají v pravdě od zatracenie. Neobmýšlé mnoho obrany a bezpečenstvie těla k zachování zdravie časného života, nebo tomu jest vždy umřieti někakú smrtí a nevystřeže se jie žádný, ani ji bojem vzdálí od sebe, ale spieše skrze boj vpadne v ni. Protož apoštol s pilností obmýšlé duše věrné v jejich zdraví, a proto velí oděnie božie na se vzieti a postaviti se proti smrtedlnému nepříteli, aby duše drahé, krví Kristovu vykúpené, neusmrtil.
(Petr Chelčický, O boji duchovním, 1421)

Chelčický v rozhovoru s místry pražské university,

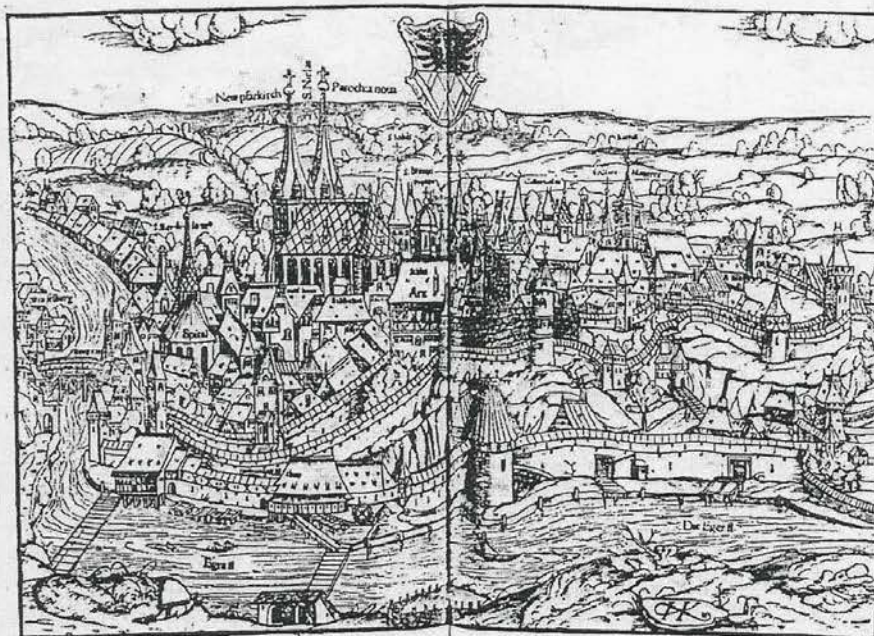
Ale rozdělenie na tré lidu křesťanského podle díl tělestných a podle moci světské a jiných úraduov tělestných nemuož v pravdě řečeno býti tělo Kristovo, neb pod takovým rozděleným lidem muož býti svět,...ale ktož mají ty pověděné dary ducha svatého, ti sú praví údové těla Kristova a spolu jedno tělo Kristovo...
(Petr Chelčický, O trojím lidu, 1424)

Protož tu byla síť Petrova velmi zedrána, když ty dvě veliké velryby do ní vnikly, tj.kněz nejvyšší s panováním královským a se ctí nad císaře, a druhá velryba císař s panováním, s úřady a s mocí pohanskou pod pláštík víry vevalil se. A když se ty dvě hrozné velryby v té síti již obracely, tehdy ji tak potrhaly, že jí máloco v celosti ostalo...

A poněvadž stále do soudného dne zavázána jest církev Kristova, aby v trpělivosti vládla duší svou a přemáhala bezprávi trpělivostí, tak i poslední církev stejně jako první pod pokutou hříchu smrtelného a pod pokutou ztráty milosti boží zavázána jest k tomu, aby svůj kříž nesla a trpělivostí přemohla všeliká bezprávi, kteráž na ni dopuštěna bývají...Protož každá nevůle k utrpení, pro níž se opouští anebo přestupuje přikázání boží, jest hřích smrtelný a ztráta milosti boží...
(Petr Chelčický, Síť víry, po 1440)

OD KOSTNICE K BASILEJI

22 CHEB, MESTO DOHOD
MEZI HUSITŮ A VYSLANCŮ
BASILEJSKEHO KONCILU

Ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. Poslům a vyslancům království Českého a markrabství Moravského, kteří mají být vysláni na všeobecný koncil do Basileje bude dáno, co už dříve vyjádřili a žádali, totiž plné a svobodné slyšení před celým shromážděním koncilu, kolikrát o to za svého pobytu v Basileji požádají, a to pohotově, příznivě a přiměřeně ve věci čtyř článků, které zastávají.... Ve věci čtyř článků bude na tomto basilejském koncilu uznán za nejspravedlivějšího a nezaujatého soudce zákon boží, životní sloh Kristův, apoštolů a prvotní církve zároveň s těmi koncily a učiteli, kteří se na něm pravdivě zakládají.

(Z dohody zástupců husitů a basilejského koncilu v Chebu,
18.května 1432 – tzv. Chebský soudce)

21 NA KONCIL DO BASILEJE
PŘIJELO ČESKÉ POSELSTVO
PO LODÍCH

23 KNEZI PROKOPU HOLEMU
17. STOLETÍ SOTVA ROZUMĚLO

24 JAN ROKYCANA,
RYTINA Z 17. STOLETÍ

Chceme slyšet, zdali některý doktor nazývá bludaři ty, kteří přijímají pod obojí! Chceme být poučeni, zda přijímání pod obojí bylo zakázáno od nějakého koncilu před sněmem kostnickým! Toto věříme a kážeme; budeme-li poučeni o opaku, rádi to přijmeme...
(Jan Rokycana, Z obrany prvního- správně druhého-artikulu, 19. ledna, 4. března a 10. března 1433)

13 PŘIJÍMÁNÍ POD OBOJÍ

A jestliže to, o čem byla řeč, se nedá založit na Písmu a je nebezpečné, pak mnohem nebezpečnější je vyhlášení křížové války proti Čechům kvůli uplatňování pravd obsažených ve čtyřech artikulech, které zastávají....

Ať se tedy zamyslí papež, proč osoby obojího pohlaví podněcuje k vyhlazení křesťanů, pod slibem, že obdrží odpuštění hříchů....

Já sám bych se ovšem neodvážil bez zjevení a příkazu vztáhnout ruku k usmrcení kohokoliv, ale raději bych poníženě poprosil Boha, aby ráčil, bloudí-li někdo, přivést ho na cestu spásy.

(Mikuláš z Pelhřimova, z obrany druhého -správně čtvrtého - artikulu, 21. ledna 1433)

Za druhé z toho závěru plyne, že kněží, opouštějící pravé a věrné kázání, opouštějí dílo nutné pro spasení křesťanského lidu. Z toho vysvítá, že mezi všemi úkoly kněze hned po bezúhonnosti života je nejchválehodnější kázání slova božího.

(Oldřich ze Znojma, z obrany třetího – správně prvního - artikulu, 23.ledna 1433)

Husův proces v Kostnici

Titulní list Husova spisu O šesti bludích z roku 1510.

Je třeba říci, že Kristus žil v chudobě z mnoha důvodů, z nich však dva jsou nejzávažnější. Prvý, že Kristus přišel, aby kázal na světě pravdu, druhý, že sám řekl u Jana 18: "Já jsem se k tomu narodil a k tomu jsem přišel na svět, abych svědectví vydal pravdě" (Jan 18,37). Spravování světských statků je ovšem kázání na překážku.

(Petr Payne –Engliš, z obrany čtvrtého – správně třetího – artikulu, 26.ledna 1433)

PODNĚTY ? ODKAZ ? NÁVAZNOST ?

Také z obce Skalka jakýsi stařec řekl, že již napočítal ze svého rodu dvanáct předchůdců, kteří byli totiž tohoto náboženství!

(Ze zprávy duchovenského komisaře na panství Smiřice Karla Kumpošta při tzv. slavnostních přihláškách po tolerančním patentu, 22.června 1782)

Husem počal se nový věk v dějinách křesťanských, kdežto víra a náboženství, přestavše zakládati se na pouhé autoritě hierarchické, staly se pokladem duší a myslí svobodných, a kde přesvědčení lidské i svědomí mělo ne tak vnějším návodem, jako raději vnitřní potřebou a snahou, dle písma sv. a rozumu vzdělávati se....

Účelem této knihy jest opřít se veřejnému mínění a všeobecnému téměř předsudku, odedávna vládnoucímu jako o husitech vůbec, tak zvláště o jejich směru nejpokročilejším, o Táborech. Bývají představováni nejinak, než jako divoké roty, kterým v opravdové divošské zuřivosti neběželo o nic jiného, nežli všecko ničiti, svou vlast proměnit v pustinu a vraždit každého, kdo s nimi nešel anebo nesouhlasil... Pojetí takové musím prohlásiti a odmítnouti jako do základů falešné; nebude mi těžkým dokázati pravý opak, že se totiž v krutých ovšem a hrůzných bojích zachovali husité zpravidla vždycky lidštěji a mírumilovněji než nepřítel. I ten, kdo by mi sebe více nechtěl věřiti, musí mi dáti nakonec za pravdu, dokáží-li, 1. že to nebyli husité, kdo válku vyprovokovali; 2. že také nevyšla z nich myšlenka a zvyk vraždit nepřitele pro víru; 3. že přestávali, jak jen možno nejdéle, na pouhé obraně; 4. že po každém vítězství nabízeli vždycky mír, jenž jim však byl odpírán; 5. že užívali pouze zbraní veřejných, nikdy však tajných a 6. že zásadně neškodili všem svým nepřítelům vůbec, nýbrž jen některým kruhům, kdežto nepřítelé šli vysloveně za úplným vyhlazením a zničením všech husitů napořád a bez rozdílu....

Co je v sázce, je především dějinná pravda, jejíhož čistého zrcadla nesmí nechati zkazit jakoukoli rabulistickou nižádný muž, jemuž vážně záleží na nejvyšších statečích lidstva; co je v sázce, je spravedlnost k mrtvým, kteří jako živí činí nárok, aby byli na soudě dějin souzeni nikoli podle okamžité přízně či nepřízně stran, nýbrž po věčně nezměnitelných zákonech humanity, pravdy a práva...

(František Palacký, Obrana husitství, 1868, vydal F.M.Bartoš, 1926)

Hus vždy znovu a stále provokuje v dobrém i špatném smyslu slova, nutí k myšlení, vzpomínkám, srovnávání, následování, k vypořádání, také ovšem k odboji, k odporu, k odmítání, k popírání, jakkoliv, ale nelze ho obejít, vynechat, nedbat...

Od života a smrti, působnosti a bezprostředního živého zjevu Husova uplynulo přece více než půltisíciletí. A přece není mrtev. Hořel, ale neshořel. Byl násilně umlčen, a přece mluví i k člověku dneška a k jeho svědomí. Jeho dílo bylo odsouzeno nejvyšším tribunálem patnáctého století, bylo zatopeno mořem krve ve válkách prolévané a udušeno po staletém boji. Světové mocnosti se pokoušely soustavně vytrhnouti jeho jméno z duše, z vědomí a svědomí národa, škrtnouti je z kalendáře a z dějin, nebo aspoň je zatemnit a zoškliviti, a přece se k němu, jako živému programu, hlásí národ ne sice celý jednotně, ale přece z velké části. Byl prohlášen za kacíře a proklet i proklínán, byl líčen jako buřič a odbojník, skoro vyvrhel a postrach, a přece za něj se staví a k němu se řadí nesčetné zástupy vyznavačů jako k vůdci, mluvčímu, průkopníku, tvůrci, ideálu, programu, podnětu. Hus je měřítkem, na kterém si uvědomuje dnešní člověk svou velikost i malost, kterým hodnotíme své snahy a cíle.

(František Žilka, Dokončit dílo Husovo!, 1930)

Husitství nepotřebuje obranu. Kdo odmítá připustit jeho dějinný význam a duchovní hodnoty, sotva se nechá přesvědčit...

Tím více to platí dnes, kdy se husitství stalo terčem posměšků i kritických výtek a kdy největší z českých snů o lepším světě znovu doplácí na svou osudovou nadčasovost.

František Šmahel, Husitská revoluce, 1993)

